

Slotwijziging 2018

Overige onderwerpen

Provincie Gelderland

Definitief PS

donderdag 20 december 2018 15:42

Bezoekadres: Markt 11, 6811 CG ARNHEM

Postadres: Postbus 9090, 6800 GX ARNHEM

Telefoon: (026) 3599480

E-mail: post@gelderland.nl

Website: www.gelderland.nl

≡ provincie

Gelderland

Overige onderwerpen

Bij de overige onderwerpen zijn een aantal onderwerpen opgenomen waarbij we van uw Staten een besluit te vragen of uw Staten willen informeren. In het Coalitieakkoord 2015-2019 'Ruimte voor Gelderland' en de Midterm review hebben uw Staten middelen bestemd. Vaak gaat het daarbij om een 'bestedingsrichting' en verwacht u van ons een voorstel voor een specifiekere uitwerking van deze richting. Deze uitwerking nemen wij doorgaans op in de P&C documenten. Hiervoor kennen wij verschillende fases:

- Via *toewijzingen*
In deze Slotwijziging zijn er geen voorstellen voor specifieke toewijzingen
- Via *beschikbaarstellingen*
Voorstellen voor beschikbaarstellingen vindt u in het onderdeel Beschikbaarstellingen.

Beschikbare middelen kunnen via een opdracht of subsidie ingezet worden voor doelrealisatie. Voor begrotingssubsidies vragen wij uw Staten om vanuit uw kaderstellende rol een juridische grondslag vast te stellen voor verlenen van een subsidie aan een partner. Voorstellen voor begrotingssubsidies vindt u in het onderdeel Subsidiegrondslagen.

Wij vragen u ook in te stemmen met het voorstel voor de doorontwikkeling van de P&C cyclus.

Naast bovenstaande besluitvormende onderwerpen wordt u in dit hoofdstuk geïnformeerd over de ontwikkeling van het EMU saldo, de eindverantwoording sleutelprojecten Gebiedsopgaven (voorheen Stad en Regio).

Ontwikkeling EMU saldo

Sinds de Begroting 2013 hebben wij voor uw Staten een extra (niet verplichte) paragraaf opgenomen met aanvullende informatie over het EMU saldo. Beheersing van het EMU saldo is van belang voor houdbare overheidsfinanciën en de provincies hebben afspraken met de Rijksoverheid over de invulling van ieders verantwoordelijkheid in deze. Ook in 2018 informeren wij u in de verschillende Planning en Control documenten over de ontwikkeling van het EMU saldo.

Verschil tussen baten/lasten stelsel en berekening EMU saldo

Het EMU saldo wordt berekend op transactiebasis, deze berekeningswijze is in grote mate vergelijkbaar met het kasstelsel zoals dat voor het Rijk van toepassing is. De lagere overheden, waaronder de provincies, voeren echter een administratie op basis van het baten/lastenstelsel. Dit stelsel wordt voor de provincies voorgeschreven op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Het EMU saldo kan worden berekend uit het exploitatiesaldo van het baten/lastenstelsel door enkele posten, afhankelijk van de kasmutatie, erbij te tellen dan wel eraf te trekken.

Referentiewaarde

Vanaf 2004 bestaan er afspraken tussen de Rijksoverheid en de lokale overheden over de beheersing van het EMU saldo. Voor 2018 is in bestuurlijk overleg afgesproken dat een EMU ruimte van 0,3% BBP wordt aangehouden voor decentrale overheden. Deze tekortruimte is niet nader verdeeld over gemeenten, provincies en waterschappen waardoor er voor 2018 geen formeel vastgestelde referentiewaarden zijn op het niveau van individuele provincies, gemeenten en waterschappen.

Actuele ontwikkelingen

In de Najaarsnota stond dat er nog een onderverdeling van de totale ruimte (0,4%) naar provincies, gemeenten en waterschappen zou volgen. Op 13 september 2018 heeft de staatssecretaris deze regeling bekend gemaakt. De individuele EMU referentiewaarden zijn voor de jaren 2019 tot en met 2022 respectievelijk -0,08%, -0,27% en -0,05% van het BBP.

Berekening EMU saldo

De berekening van het EMU saldo laat zien dat wij in 2018 naar verwachting voor bijna € 20 miljoen minder financiële ruimte gebruiken dan bij de Najaarsnota voorzien. Op basis van de huidige begroting dragen wij negatief bij in het toegestane tekort van 0,3% BBP.

Berekening EMU saldo

Omschrijving	Telling	Begroting 2018	Voorjaarsnota 2018	Najaarsnota 2018	Slotwijziging 2018
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	+ / +	-44.008	-33.985	-12.970	7.157
Afschrijvingen tlv de exploitatie	+ / +	19.820	15.990	15.625	16.341
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	+ / +	979	979	1.298	1.298
Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	- / -	49.755	50.987	44.427	43.227
Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op	+ / +	0	0	400	400

de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht op investeringen in (im)materiële vaste activa					
Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	-/-	0	0	0	1.916
Subtotaal		-72.965	-68.003	-40.074	-19.946
Referentiewaarde conform circulaire		n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
EMU saldo		n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
bedragen x € 1.000					

Beschikbaarstellingen

Kerntaak 1 | Duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeheer

Steengoed benutten

Wij stellen uw Staten voor om € 4 miljoen vanuit de toegewezen middelen van kerntaak 1 Duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeheer beschikbaar te stellen voor de subsidieregeling Uitvoeringsgereed en Realiseren in 2019 binnen plandoel Steengoed benutten. Doel van deze regeling is het stimuleren van herbestemming, transformatie of sloop en herontwikkeling van leegstaand vastgoed.

Kerntaak 2 | Milieu, energie en klimaat

VvE Nolenstraat

Bij Begroting 2019 hebben uw Staten € 28,8 miljoen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de beleidsnotatie Energietransitie Samen in versnelling. Hiervan is € 13,0 miljoen benodigd voor het onderdeel Gebouwde omgeving. Voor de doelstelling energietransitie in de gebouwde omgeving, bestaat de subsidieregeling voor procesbegeleiding van Verenigingen van Eigenaren (VvE's) naar Nul-op-de-meter (NoM). De pilot voor de renovatie van het project Nolenstraat 2-40 te Wageningen maakt hier onderdeel van uit. Nu zijn er bij dit project onvoorziene kosten naar voren gekomen, waardoor extra middelen benodigd zijn.

Wij stellen uw Staten voor om € 40.000 vanuit de toegewezen middelen van kerntaak 2 Milieu, energie en klimaat beschikbaar te stellen voor renovatie van het pilot project Nolenstraat 2-40 te Wageningen. Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Subsidiegrondslagen.

Garantstelling Kiemt

Er is een garantstelling (van € 110.000) benodigd om Kiemt in staat te stellen deel te nemen aan Interregproject EnerPRO. Conform de kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen (PS2017-661) dient 50% van de garantstelling gedoteerd te worden aan de geblokkeerde reserve in begrotingsonderdeel Algemene dekkingsmiddelen en overige.

Wij stellen uw Staten voor om € 55.000 vanuit de toegewezen middelen van kerntaak 2 Milieu, energie en klimaat beschikbaar te stellen voor een garantstelling aan stichting Kiemt zodat zij deel kunnen nemen aan het Interregproject EnerPRO. Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Subsidiegrondslagen.

Kerntaak 5 | Regionale economie

Sociale innovatie

In ons beleidskader Onderwijs en arbeidsmarkt 2016-2019 geven we aan ruimte te willen bieden aan nieuwe combinaties van leren en werken. De Gelderse beroepsbevolking, zal zich van jong tot oud, duurzaam inzetbaar moeten maken. Het anders inzetten van talenten en vaardigheden is dan ook noodzakelijk.

Wij stellen uw Staten voor om € 2 miljoen vanuit de toegewezen middelen van kerntaak 5 Regionale Economie beschikbaar te stellen voor het ondersteunen van initiatieven op het gebied van sociale innovatie waar ook elementen als digitalisering en robotisering kunnen worden betrokken.

Cofinanciering Europese projecten en Grenslandinstituut

Bij de Midterm review zijn er middelen toegewezen aan Kerntaak 5 Regionale Economie. Wij willen een deel van deze middelen aanwenden voor cofinanciering van Europese projecten uit het Interreg B programma Noord West Europa en eventueel andere Europese programma's.

Projecten, gericht op onze maatschappelijke opgaven, waarbij kennis en ervaring wordt gedeeld maar waar vooral door het bij elkaar brengen van middelen (van de projectpartners en de EU) veel meer resultaten kunnen worden geboekt dan als ieder dat afzonderlijk zou oppakken.

Ook gaan we middelen inzetten voor het versterken van de grensoverschrijdende samenwerking door onder andere een bijdrage te leveren bij het opzetten van het Grenslandinstituut. In dit instituut wil de provincie kennis en ervaring bundelen om bij hardnekkige vraagstukken rondom grensoverschrijdende samenwerking, in eerste instantie gericht op de arbeidsmarkt, in de praktijk tot werkbare oplossingen te komen uiterlijk het 1e kwartaal 2019.

Wij stellen uw Staten voor om € 260.000 vanuit de toegewezen middelen van kerntaak 5 Regionale economie beschikbaar te stellen voor cofinanciering van Europese projecten en het Grenslandinstituut binnen het plandoel Versterken buitenlandse betrekkingen en lobby.

Subsidiegrondslagen

Kerntaak 1 | Duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeheer

Gemeente Maasdriel

Vanaf het moment dat het bestemmingsplan Buitengebied door de nieuwe fusiegemeente Maasdriel is vastgesteld, dringt de provincie aan op het verlagen van de milieunorm. Dit op basis van het Streekplan 1996 en vanwege de aanwezigheid van verschillende woningen op de bedrijventerreinen en de ligging van de terreinen in het buitengebied. Het verlagen van de norm heeft geresulteerd in schadeclaims. Voor de grootste schadeclaim is het bedrijf Jagtenberg in het gelijk gesteld door de Raad van State. Wij stellen voor in dit specifieke geval een bijdrage te leveren aan de gemeente, omdat wij hebben aangedrongen op een verlaging van de milieunorm. Hiermee wordt voorkomen dat de milieunorm wordt hersteld en zware bedrijvigheid zich kan vestigen op een terrein dat tegen het GNN aanligt en nabij Natura2000-gebied.

Wij stellen uw Staten voor een grondslag vast te stellen voor een subsidie aan de gemeente Maasdriel van in totaal € 353.000 euro. De subsidie is bedoeld voor het betalen van de planschade aan het bedrijf Jagtenberg. Het bedrag dekken wij uit Kerntaak 1, plandoel 2 Bevorderen Ruimtelijke Kwaliteit en Wonen naar Behoeft.

Vrijkomende agrarische bebouwing (VAB)

Bij de Slotwijziging 2017 (PS2017-701) hebben uw Staten een grondslag vastgesteld om het programma Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB) van de Regio FoodValley te subsidiëren met een maximum van in totaal € 147.000. De subsidieontvanger van deze grondslag was niet juist. Wij stellen uw Staten voor om de oude grondslag in te trekken en de nieuwe grondslag vast te stellen voor een subsidie aan de gemeente Barneveld voor het programma Vrijkomende Agrarische Bebouwing 2017-2019. De gemeente Barneveld treedt hier op namens de Regio FoodValley. Voor verdere toelichting verwijzen wij u naar de grondslag voor VAB binnen kerntaak 3 Vitaal platteland, natuurbeheer en ontwikkeling natuurgebieden.

Kerntaak 2 Milieu, energie en klimaat

VvE Nolenstraat

In opdracht van de provincie begeleidt Woonlab een van de drie pilot projecten om de woningen en collectieve voorzieningen die deel uitmaken van de VvE Nolenstraat 2-40 te Wageningen te verduurzamen naar Nul-op-de-meter. De VvE Nolenstraat 2-40 heeft een heel traject doorlopen, waarbij een renovatieplan is opgesteld alsmede een financieringsplan. De contracten met de bouwpartij (afname contract inclusief offerte voor renovatie en onderhoud,

onderhoudsovereenkomst en garanties op de (energie-)prestaties) zijn in concept gereed. Het project kan worden gefinancierd met een laagrentende lening die de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) verstrekt, waarbij de gemeente Wageningen zich garant stelt. De eigenaren accepteren een verhoging van de servicebijdrage van circa € 100 per maand. De besluitvorming binnen de VvE is nagenoeg rond.

Onderdeel van de renovatie is de vervanging van de bestaande kozijnen door geïsoleerde kozijnen met isolerend glas. In de woningen is bij een inspectie in voorbereiding op de werkzaamheden asbest gevonden op een plek die niet was voorzien: in de kit die in de kozijnen is verwerkt. Als gevolg hiervan moeten de kozijnen conform protocol worden verwijderd. De sloopkosten nemen hierdoor toe met € 40.000 boven het hiervoor geraamde budget van € 20.000. Een verdere stijging van de kosten voor de bewoners zet het draagvlak voor het project onder druk en wordt niet haalbaar geacht. De gemeente Wageningen stelt zich garant voor de door BNG te verstrekken lening.

Wij hechten er belang aan dat de pilot Nul-op-de-Meter renovatie VvE Nolenstraat 2-40 doorgang kan vinden. We willen dat VvE's en bedrijven in Gelderland ervaring opdoen met de Nul-op-de-Meter-renovatie van gebouwen van het type portiekflat. Er is geen sprake van precedentwerking ten aanzien van de financiering van de renovatie van asbestsanering van VvE panden omdat het gaat om een pilot project. Onder het project ligt een solide dekkingsplan.

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen voor een subsidie aan de Vereniging van Eigenaars Nolenstraat 2 tot en met 40 (even nummers) te Wageningen met een maximum van in totaal € 40.000. De subsidie is bedoeld voor het verwijderen van de kozijnen met asbest conform het protocol in het pilot project Nul-op-de-Meter renovatie VvE Nolenstraat 2-40.

Garantstelling Kiemt

Vanuit kerntaak 2 Milieu, energie en klimaat stellen wij uw Staten voor om eenmalig een budget van maximaal € 110.000 beschikbaar te stellen voor een garantstelling aan Stichting Kennis en Innovatie Energie- en Milieu Technologie (Kiemt). De garantstelling is bedoeld om Kiemt in staat te stellen deel te nemen aan Interregproject EnerPRO. Hiermee koppelen zij hun netwerk van bedrijven in energie en circulaire economie aan vergelijkbare bedrijvennetwerken langs de grens in Nederland en Duitsland. Die koppeling moet leiden tot innovatieve producten op onder andere waterstoftoepassingen, ontwikkeld en geproduceerd door die grensoverschrijdende samenwerking van bedrijven. De bedrijven in Noordrijn Westfalen zijn voor het Kiemtnetwerk zeer relevant. Enerpro loopt tot 2021 en is een zogeheten Open Project. Dit format impliceert een exploitatierisico voor de projectuitvoerders. Een deel van de subsidie voor uitvoerders zoals Kiemt wordt uitbetaald gerelateerd aan de daadwerkelijke uitgaven van bedrijven in het project. Als er onvoldoende activiteiten/kosten ontstaan bij de bedrijven, ontvangen de uitvoerders minder subsidie via INTERREG. Er kan bij hen dus eventueel een tekort ontstaan bij onvoldoende projectresultaat. Voorschotten zijn niet mogelijk. Kiemt heeft niet de financiële middelen en liquiditeit om dit te dragen. De omvang van het project is € 4,5 miljoen.

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen voor een subsidie in de vorm van een garantstelling aan stichting Kiemt van maximaal € 110.000.

Kerntaak 3 Vitaal Platteland, natuurbeheer en ontwikkeling natuurgebieden

Koers Beleef het in Gelderland

De in juni door ons college definitief vastgestelde koers Beleef het in Gelderland is in eerste aanzet met de sector uitgewerkt in een uitvoeringsplan. De focus ligt op het versterken van de kwaliteiten in Gelderland in alle streken. Dit doen we vanuit de drie sporen in de koers benoemd:

1. bekend maken wat er te beleven is
2. verbeteren van het toeristisch en recreatief aanbod
3. samenwerken aan die thematische verhaallijnen die volgens de koersnotitie kansrijk zijn om in Gelderland te benutten en versterken.

Belangrijke accenten bij toerisme en recreatie zijn daarbij de zorg voor duurzaamheid en het klimaat. Hieronder de projecten waarvoor een subsidiegrondslag wordt voorgesteld. Zie hiervoor ook de Statenbrief Uitvoeringsagenda 1.0 Beleef het in Gelderland, die in december 2018 in uw Staten wordt behandeld. In het voorjaar 2019 volgt een nadere uitwerking van de uitvoeringsagenda.

Vakantieadvies B.V. - spoor 1

Voor het vergroten van kennis en ervaring met marketing intelligentie en toekomstgerichte marketing (Koers spoor 1) en promotie is het voorstel om ervaring op te doen met 'marketing op maat' in de vorm van een persoonlijk vakantieadvies dat bezoekers als service ervaren. Om te beginnen in Apeldoorn. Specifieke kennis en ervaring met deze pilot worden breed gedeeld in het netwerk in Gelderland met als potentie dat deze vorm van marketing breder toepasbaar wordt in Gelderland en kennis over toekomst gerichte markering en promotie wordt vergroot.

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen voor een subsidie aan Stichting Vakantieadvies met een maximum van in totaal € 94.500. Het bedrag dekken we uit de beschikbaar gestelde middelen van kerntaak 3 Vitaal platteland, ontwikkeling natuurgebieden en natuurbeheer, plandoel Toerisme en recreatie.

Regio Rivierenland - spoor 2

Ter versterking van de kwaliteit van het aanbod (Koers spoor 2) wordt gewerkt aan:

- een mountainbikeroute in Bommelerwaard
Resultaat is bebording en voorzieningen behorend bij de infrastructuur voor de mountainbikeroute.
- realisatie van een update van het fietsknooppuntensysteem / bebording fietsroutenetwerk

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen voor een subsidie aan aan Regio Rivierenland met een maximum van in totaal € 90.900. Het bedrag dekken we uit de beschikbaar gestelde middelen van kerntaak 3 Vitaal platteland, ontwikkeling natuurgebieden en natuurbeheer, plandoel Toerisme en recreatie.

Regio Achterhoek - spoor 2

Ter versterking van de kwaliteit van het aanbod (Koers spoor 2) is wordt er gewerkt aan ruiterroutes voor Winterswijk en Aalten en mountainbike routes voor Winterswijk en Oost Gelre.

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen voor een subsidie aan Regio Achterhoek met een maximum van in totaal € 105.190. Het bedrag dekken we uit de beschikbaar gestelde middelen van kerntaak 3 Vitaal platteland, ontwikkeling natuurgebieden en natuurbeheer, plandoel Toerisme en recreatie.

Gemeente Zevenaar - spoor 2 en 3

Ter versterking van het benutten van voor Gelderland krachtige verhaallijnen (Koers spoor 3) wordt er een nader advies en onderzoek gedaan naar de potentie van verhaallijnen van Zevenaar en buurgemeenten rond de diverse waterlinies om de kwaliteiten in het gebied voor toerisme en recreatie te versterken.

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen voor een subsidie aan gemeente Zevenaar met een maximum van in totaal € 25.000. Het bedrag dekken we uit de beschikbaar gestelde middelen van kerntaak 3 Vitaal platteland, ontwikkeling natuurgebieden en natuurbeheer, plandoel Toerisme en recreatie.

Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen - spoor 2

Ter versterking van de kwaliteit van het aanbod (Koers spoor 2) is wordt er een onderzoek verricht naar de potentie van producten en kansen voor versterken van kwaliteit in het gebied rond Arnhem Nijmegen voor toerisme en recreatie.

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen voor een subsidie aan Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen met een maximum van in totaal € 25.000. Het bedrag dekken we uit de beschikbaar gestelde middelen van kerntaak 3 Vitaal platteland, ontwikkeling natuurgebieden en natuurbeheer, plandoel Toerisme en recreatie.

Gemeente Overbetuwe - spoor 2 en 3

Ter versterking van de kwaliteit van het aanbod (Koers spoor 2) en ter versterking van het benutten van voor Gelderland krachtige verhaallijnen (Koers spoor 3) gaat gemeente Overbetuwe met diverse partijen aan het werk om geschiedenis beleefbaar te maken in Elst. Dit initiatief is gekoppeld aan de voor Gelderland kansrijke verhaallijn 'Romeinen'. Er komt 1) een informatiepaneel over het (pre)historische rivierenlandschap van Elst en omgeving, 2) een openbare archeologische tentoonstelling in Elst, 3) een publieksvriendelijke uitwerking van het grafheuvelonderzoek aan de Valburgseweg en bijbehorende visualisatie en 4) aantrekkelijke wandel- en/of fietsroutes die het voor de ondernemers mogelijk maken om horeca-arrangementen te ontwikkelen.

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen voor een subsidie aan gemeente Overbetuwe met een maximum van in totaal € 16.000. Het bedrag dekken we uit de beschikbaar gestelde middelen van kerntaak 3 Vitaal platteland, ontwikkeling natuurgebieden en natuurbeheer, plandoel Toerisme en recreatie.

Gemeente Duiven - spoor 2 en 3

Ter versterking van de kwaliteit van het aanbod (Koers spoor 2) en ter versterking van het benutten van voor Gelderland krachtige verhaallijn rond 'Romeinen' (Koers spoor 3) gaat gemeente Duiven met diverse partijen aan het werk om een kunstwerk in het landschap mogelijk te maken dat zoveel mogelijk op of bij de vermeende locatie van het (mini) castellum Loowaard wordt gesitueerd en een kunstzinnige verbeelding geeft van de Romeinse geschiedenis op deze plek. Onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om aan te haken bij bestaande routes zodat het verhaal van het (mini) castellum breder beleefbaar wordt. Ondernemers stimuleren arrangementen te ontwikkelen rondom de Limes in de Liemers in aansluiting met de gemeente Zevenaar.

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen voor een subsidie aan gemeente Duiven met een maximum van in totaal € 40.000. Het bedrag dekken we uit de beschikbaar gestelde middelen van kerntaak 3 Vitaal platteland, ontwikkeling natuurgebieden en natuurbeheer, plandoel Toerisme en recreatie.

Gemeente Rheden - spoor 2

Ter versterking van de kwaliteit van het aanbod (Koers spoor 2) gaat gemeente Rheden zorgen voor een mobiele buitenplaatsbioscoop op diverse locaties in landgoedrijke gemeenten, bij kastelen en buitenplaatsen. De buitenplaatsbioscoop zal mensen aantrekken uit Nederland, Gelderland, Veluwe, Zuid Veluwe en inwoners uit de eigen gemeenten. Het format van de buitenplaatsbioscoop wordt gemaakt op een dusdanige manier dat de Veluwezoomgemeenten in Gelders Arcadië dit project kunnen uitvoeren op de 'eigen' locaties met kastelen, landhuizen en buitenplaatsen. Het format wordt geleverd aan de samenwerkende gemeenten, waardoor er een sneeuwbaaleffect gaat ontstaan.

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen voor een subsidie aan gemeente Rheden met een maximum van in totaal € 15.000. Het bedrag dekken we uit de beschikbaar gestelde middelen van kerntaak 3 Vitaal platteland, ontwikkeling natuurgebieden en natuurbeheer, plandoel Toerisme en recreatie.

Gemeente Hattem - spoor 3

Ter versterking van het benutten van voor Gelderland krachtige verhaallijnen (Koers spoor 3) stelt gemeente Hattem een collectief programma voor ondernemers in Hattem op over onderwerpen als marketing en leegstand met individuele begeleiding bij vraagstukken van ondernemingen. Dit initiatief draagt bij aan samenwerken rond de thematische verhaallijn Hanze. Hoe kun je als ondernemer inspelen op actualiteiten (evenementen) in de regio (Hanze, Veluwe, regio Zwolle)?

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen voor een subsidie aan gemeente Hattem met een maximum van in totaal € 10.000. Het bedrag dekken we uit de beschikbaar gestelde middelen van kerntaak 3 Vitaal platteland, ontwikkeling natuurgebieden en natuurbeheer, plandoel Toerisme en recreatie.

Gemeente Zevenaar - spoor 2 en 3

Ter versterking van de kwaliteit van het aanbod (koers spoor 2) en ter versterking van het benutten van voor Gelderland krachtige verhaallijn rond 'Romeinen' (koers spoor 3) gaat gemeente Zevenaar het castellum Carvium, bij de Bijland gelegen, zichtbaar en beleefbaar maken in overleg met de

landelijke organisaties rondom de Romeinse Limes (zoals Romeinse Limes Nederland). Het project bestaat uit globaal vier onderdelen:

1. een verbeelding van het castellum Carvium in het landschap
2. zichtbaar en beleefbaar maken van de Dam van Drusus in of bij de Bijland
3. indien opportuun route(s) rondom de Romeinse Limes ontwikkelen, zo mogelijk in samenhang met andere gemeenten langs de Limes
4. recreatieondernemers uitnodigen om verdienmodellen te ontwikkelen, bijvoorbeeld meerdaagse thematochten.

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen voor een subsidie aan gemeente Zevenaar met een maximum van in totaal € 50.000. Het bedrag dekken we uit de beschikbaar gestelde middelen van kerntaak 3 Vitaal platteland, ontwikkeling natuurgebieden en natuurbeheer, plandoel Toerisme en recreatie.

Agenda Vitaal Platteland / Vrijkomende agrarische bebouwing en andere economische dragers

Opzetten VAB netwerk Rivierendelta

Bij de Begroting 2018 (PS2017-600) hebben uw Staten een grondslag vastgesteld voor een subsidie van in totaal maximaal € 50.000 aan HollandDelta voor het opzetten ontwikkelnetwerk rond VAB's in de Rivierendelta. Ondanks herhaaldelijke toezeggingen van deze initiatiefnemer en nadat we een uiterste termijn hebben gesteld, hebben we geen aanvraag van HollandDelta mogen ontvangen. Daarom stellen wij nu voor deze grondslag in te trekken (besluit 40 van de Begroting 2018).

Conform de beschikbaarstelling bij de Begroting 2018 blijven deze middelen beschikbaar voor het uitvoeren van de Agenda Vitaal Platteland.

Opzetten VAB loket regio Foodvalley

Bij de Begroting 2018 (2017-600) hebben uw Staten een grondslag vastgesteld om het programma Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB) van de Regio FoodValley te subsidiëren met een maximum van in totaal € 50.000. De subsidieontvanger en het bedrag van deze grondslag waren niet juist.

De gemeenten in de Regio FoodValley en de regio Amersfoort werken samen in de zoektocht naar structurele oplossingen voor vrijkomende agrarische bebouwing. Ten behoeve van dit thema werken de gemeenten samen in en met de gebiedscoöperatie O-gen, een publiek-privaat samenwerkingsverband. O-gen heeft het programma Vrijkomende Agrarische Bebouwing opgesteld, waarin verschillende programmalijnen samenkomen:

- scherp krijgen van de kwantitatieve opgave: hoe kunnen de adviezen uit het onderzoek naar de kwantitatieve opgave, uitgevoerd door Alterra in 2016, worden opgepakt
- nieuwe kleinschalige experimenten: begeleiden van experimenten op die nieuwe locaties met een complexe situatie, bijvoorbeeld ruimtelijke kwaliteit, eigenaarschap of economische mogelijkheden

- opzetten van een VAB-loket: ontzorgen stoppende ondernemers en ervoor zorgdragen dat slooplocaties goed ingepast worden opgeleverd
- herijking van het functieveranderingsbeleid
- een gebiedsmakelaar: volgen ontwikkelingen bij bedrijven en koppelen aan doelen en mogelijkheden van publieke partijen
- nieuwe financiële instrumentaria ontwikkelen om VAB-problematiek ook op de langere termijn aan te pakken
- kennis delen, zowel binnen de regio als Gelderland breed.

De bovenstaande activiteiten hebben als doel om de ruimtelijke kwaliteit van de regio te versterken. Uit de eerste scan blijkt dat het gaat om lokale activiteiten die geen grensoverschrijdend effect hebben. Er is er geen sprake van staatsteun.

Het project is een samenwerking tussen de Regio FoodValley en de Regio Amersfoort. De gemeente Barneveld treedt daarin op als coördinerend aanvrager en opdrachtgever.

Wij stellen uw Staten voor om de oude grondslag in te trekken en de nieuwe grondslag vast te stellen voor een subsidie aan de gemeente Barneveld van in totaal € 207.794 voor de uitvoering van het programma Vrijkomende Agrarische Bebouwing 2017-2019. Het bedrag dekken we uit de beschikbaar gestelde € 147.000 van kerntaak 1 Duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeheer, plandoel Doorontwikkeling van de zes gebiedsopgaven en € 60.794 van kerntaak 3 Vitaal platteland, ontwikkeling natuurgebieden en natuurbeheer, plandoel Versterken land- en tuinbouw.

Kerntaak 5 | Regionale economie

Rockstart Health Accelerator

In de periode 2016-2018 heeft Rockstart op de NovioTech Campus een accelerator programma (Rockstart Health Accelerator) gedraaid. Dit programma is gericht op het versnellen van de ontwikkeling en groei van startende (internationale) ondernemingen (start-ups) op het gebied van digital health (digitale gezondheidsinnovaties). Het accelerator programma functioneert voor de regio als een snelkookpan. Per jaar begeleiden zij 10 heel kansrijke internationale starters op de health markt via intensieve coaching om investeerders en eerste klanten te vinden. Daarnaast helpen zij om gelijktijdig een volgende stap te zetten in de ontwikkeling van hun onderneming en innovatie. Het streven is dat de start-ups na afloop van het acceleratorprogramma hun onderneming in de regio voorzetten. Dit alles in een half jaar tijd. Het Rockstart acceleratorprogramma vervult daarmee een heel specifieke rol binnen het health cluster in de provincie Gelderland. Andere provinciale Start-up programma's of instrumenten (zijn niet vergelijkbaar, maar kunnen wel aanvullend zijn op de Rockstart Health Accelerator.

Rockstart heeft de ambitie om ook de komende 3 jaar (2019-2020-2021) een health accelerator programma in Nijmegen te draaien. Hiermee dragen zij bij aan de internationale groei en positionering van het Health & HighTech cluster in de regio Nijmegen. Het gaat niet alleen om het aantrekken van talent en nieuwe bedrijven, maar ook om de impact die de bedrijven hebben op de gezondheidszorg en de gezondheid van mensen.

Voor het 3-jarige programma wordt aan de provincie Gelderland een financiële bijdrage van € 1,4 miljoen gevraagd op een totale investering van € 4,5

miljoen. Gezien het belang van een health accelerator programma voor de ambities en (inter)nationale positionering van het cluster Health & HighTech in Gelderland, stellen we uw Staten voor het programma financieel te ondersteunen. In eerste instantie met een bedrag van € 0,5 miljoen voor het eerste jaar. We willen de tijd tot de Voorjaarsnota 2019 gebruiken om te onderzoeken of de financiële instrumenten die voor het Gelderse innovatie-ecosysteem beschikbaar zijn kunnen voorzien in een verder vervolg van dit programma.

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen voor een subsidie aan Rockstart met een maximum van in totaal € 0,5 miljoen. De subsidie is bedoeld voor de uitvoering van de Rockstart Health Accelerator in 2019. Het bedrag dekken we uit de beschikbaar gestelde € 250.000 van kerntaak 1 Duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeheer, plandoel Doorontwikkeling van de zes gebiedsopgaven en € 250.000 van kerntaak 5 Regionale Economie, plandoel Versterken MKB-breed. Bij Voorjaarsnota 2019 bekijken we of hier een vervolg aan wordt gegeven.

Stichting Jeugdfonds Sport Gelderland

Voor de Stichting Jeugdfonds Sport Gelderland is bij de Slotwijziging 2017 subsidie beschikbaar gesteld. Met dit budget kon de stichting de periode overbruggen tot de nieuwe planperiode van 1 juli 2018 tot en met 31 december 2019. Vanwege interne omstandigheden diende het stichtingsbestuur voor de overbruggingsperiode geen aanvraag in. Wij hebben gemeend de stichting tegemoet te komen met een subsidiegrondslag in de Najaarsnota 2018 voor het halve jaar volgend op de huidige planperiode. Het halve jaar van de overbruggingsperiode was immers verstreken.

Het bestuur geeft nu aan hierdoor in financiële problemen te raken en de middelen eerder nodig te hebben om te kunnen voldoen aan financiële verplichtingen die zijn aangegaan in de eerste helft van 2018. Om deze reden stellen wij voor de subsidiegrondslag uit de Najaarsnota 2018 te laten vervallen en de middelen alsnog beschikbaar te stellen voor de planperiode van 1 januari 2018 tot 1 juli 2018. Om de subsidie te kunnen verlenen moet worden afgeweken van art. 7, lid 1, van de Algemene subsidieverordening, op grond waarvan subsidieaanvragen tenminste 13 weken voor de start van de activiteiten moeten worden ingediend.

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen voor een subsidie aan Stichting Jeugdfonds Sport Gelderland met een maximum van in totaal € 25.000. De subsidie is bedoeld ter dekking van kosten gemaakt in de eerste helft van 2018 voor de organisatie van activiteiten die zijn gericht op het toegankelijk maken van sport voor kinderen, de ondersteuning van intermediairs en het versterken van samenwerking tussen de Stichting Jeugdfonds Sport Gelderland en andere partijen. Dit bedrag dekken wij vanuit de beschikbare middelen binnen kerntaak 5 Regionale economie, plandoel Met sport bijdragen aan een aantrekkelijk Gelderland. Een soortgelijk voorstel voor een subsidiegrondslag voor de Stichting Jeugdfonds Cultuur Gelderland wordt gedaan bij kerntaak 6 Cultuur en erfgoed.

Kerntaak 6 | Cultuur en erfgoed

Geofort

Tijdens de behandeling van de Voorjaarsnota 2018 (PS2018-308) verzochten uw Staten ons om met de directie van het Geofort in gesprek te gaan over de financiële problemen van deze organisatie. Het museum groeide in enkele jaren van 0 naar 100.000 bezoekers, de infrastructuur en organisatie van het museum zijn hierop niet berekend. Verder onderzoek naar de opgaven en financiële problemen waar het museum voor staat, bevestigt dit beeld. Met een Statenbrief (PS2018-639) werden uw Staten hierover al uitgebreid geïnformeerd in de vergadering van november 2018.

Op basis van de bevindingen uit het onderzoek willen we prioriteit geven aan het creëren van stabiliteit; het zorgdragen voor een goede infrastructuur, een stevige organisatie en een stabiele financiële positie van het museum. Geofort kan daarmee een koers inzetten om ook voor de langere termijn de exploitatie en bedrijfsvoering te versterken. Wij willen hieraan bijdragen met een subsidie aan het Geofort voor de jaren 2018, 2019 en 2020. In overeenstemming met de financiële vertaling uit de Statenbrief (PS2018-639), stellen wij voor om € 37.000 aan het Geofort beschikbaar te stellen voor de verbeterplannen in 2018. Voor de jaren 2019 en 2020 werd een subsidiegrondslag in de Begroting 2019 opgenomen.

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen voor een subsidie aan Stichting Geofort met een maximum van in totaal € 37.000 voor de periode van 1 september 2018 tot en met 31 december 2018. De subsidie is bedoeld voor aanpassingen aan het museum en de organisatie om de groeiende bezoekersaantallen structureel te kunnen opvangen. Het bedrag dekken wij uit de beschikbaar gestelde middelen van kerntaak 6 Cultuur en Erfgoed, plandoel Wij versterken het maken van cultuur, ontwikkelen van erfgoed en de beleving van cultuur.

Stichting Jeugdfonds Cultuur Gelderland

Voor de Stichting Jeugdfonds Cultuur Gelderland is bij de Slotwijziging 2017 subsidie beschikbaar gesteld. Met dit budget kon de stichting de periode overbruggen tot de nieuwe planperiode 1 juli 2018 tot en met 31 december 2019. Vanwege interne omstandigheden diende het stichtingsbestuur voor de overbruggingsperiode geen aanvraag in. Wij hebben gemeend de stichting tegemoet te komen met een subsidiegrondslag in de Najaarsnota 2018 voor het halve jaar volgend op de huidige planperiode. Het halve jaar van de overbruggingsperiode was immers verstreken.

Het bestuur geeft nu aan hierdoor in financiële problemen te raken en de middelen eerder nodig te hebben om te kunnen voldoen aan financiële verplichtingen die zijn aangegaan in de eerste helft van 2018. Om deze reden stellen wij voor de subsidiegrondslag uit de Najaarsnota 2018 te laten vervallen en de middelen alsnog beschikbaar te stellen voor de planperiode van 1 januari 2018 tot 1 juli 2018. Om de subsidie te kunnen verlenen moet worden afgeweken van art. 7, lid 1, van de Algemene subsidieverordening, op grond waarvan subsidieaanvragen tenminste 13 weken voor de start van de activiteiten moeten worden ingediend.

Wij stellen uw Staten voor om de grondslag vast te stellen voor een subsidie aan Stichting Jeugdfonds Cultuur Gelderland met een maximum van in totaal € 30.000. De subsidie is bedoeld ter dekking van kosten gemaakt in de eerste helft van 2018 voor de organisatie van activiteiten die zijn gericht op het toegankelijk maken van cultuur voor kinderen, de ondersteuning van intermediairs en het versterken van samenwerking tussen de Stichting Jeugdfonds Cultuur Gelderland en andere partijen. Dit bedrag dekken wij vanuit de beschikbare middelen binnen kerntaak 6 Cultuur en Erfgoed, plandoel Wij versterken het maken van cultuur, ontwikkelen van erfgoed en de beleving van cultuur en erfgoed. Een soortgelijk voorstel voor een subsidiegrondslag voor de Stichting Jeugdfonds Sport Gelderland wordt gedaan bij kerntaak 5 Regionale economie.

Doorontwikkeling P&C cyclus

Bij de behandeling van de Begroting 2018 door uw Staten is motie 17M57 aangenomen met betrekking tot de doorontwikkeling van de Planning & Control (P&C) cyclus. De motie verzoekt ons college om *‘samen met Provinciale Staten via de Rekeningcommissie (al dan niet voor dit doel in versterkte samenstelling) te komen tot voorstel(len) gericht op doorontwikkeling en optimalisatie van de Planning & Control cyclus met ingang van de komende bestuursperiode’*.

Om de wensen van uw Staten omtrent de P&C cyclus scherp te krijgen zijn (samen met de griffie) interviews gehouden met de leden van de Rekeningcommissie en vertegenwoordigers van de fracties die hierin niet zijn vertegenwoordigd. Vervolgens is de rode draad van de interviewresultaten en de daar uitvolgende verbetervoorstellen op 31 oktober 2018 besproken met alle geïnterviewden gezamenlijk. Onderstaand ons voorstel naar aanleiding van deze bijeenkomst.

Verbetervoorstellen

We hebben op 8 thema's verbetervoorstellen geformuleerd:

- de momenten van de P&C cyclus
- begrotingsindeling
- kerntaakreserves
- reserveringen, beschikbaarstellingen en subsidiegrondslagen
- bijlagen bij P&C cyclus
- leesbaarheid
- digitalisering
- informatiesessies.

De momenten van de P&C cyclus

Uit de interviews kwamen diverse opmerkingen naar voren met betrekking tot het aantal momenten in de P&C cyclus. Het zou wel minder mogen en er is geen behoefte aan maandrapportages. Het gevoel leeft dat bij de Begroting alleen nog maar ja of nee kan worden gezegd. Daarnaast is de functie van de verschillende P&C stuurmomenten (Voorjaarsnota, Najaarsnota en Slotwijziging) niet altijd duidelijk en is er behoefte aan één duidelijk stuurmoment in het jaar.

Naast deze opmerkingen geldt dat de bestuursstijl van de provincie de laatste jaren is veranderd. Meer focus op de lange termijn en op inhoudelijke doelstellingen. De P&C cyclus is daar niet op aangepast. Gecombineerd is dit een goed moment om de cyclus eens goed onder de loep te nemen en te kijken hoe het beter zou kunnen. De uitkomst ziet er als volgt uit:

Was	Wordt	Wijziging
Voorjaarsnota	Perspectiefnota	<ul style="list-style-type: none"> • Beleidsmatige richting voor de Begroting van het volgende jaar; hét stuurmoment voor uw Staten voor de komende begroting • Geen integrale bijstelling van de lopende begroting meer • Wel een integrale afweging van inzet structurele en incidentele ruimte
Begroting	Begroting	Geen wijziging
Najaarsnota	Najaarsnota	<p>Wordt het enige stuurmoment voor integrale bijstelling van de Begroting van het lopende jaar.</p> <p>Hét stuurmoment voor uw Staten voor de lopende begroting.</p>
Slotwijziging	-	De Slotwijziging vervalt
Jaarstukken	Jaarstukken	Geen wijziging
	Bundeling beschikbaarstellingen	Moment(en) tussen Begroting en Perspectiefnota om beschikbaarstellingen door Staten te laten vaststellen. Dit om de uitvoering niet te laten stagneren en veel individuele Statenvoorstellen te voorkomen.

Daarmee heeft u bij de Perspectiefnota een moment om (ook) beleidsinhoudelijk vooruit te kijken op de komende Begroting, en het debat aan te gaan over de richting van het beleid. Wellicht dat het politieke debat hiermee meer van de Begroting naar de Perspectiefnota verschuift. De Najaarsnota wordt het stuurmoment gedurende het jaar voor uw Staten.

Bovenstaande houdt in dat de Begroting in het lopende jaar 1 keer wordt aangepast, in plaats van 3 keer zoals nu het geval is. Daardoor zullen er hoogstwaarschijnlijk bij Najaarsnota en Jaarstukken grotere verschillen zijn ten opzichte van de laatst bijgestelde begroting. Dit omdat er een langere periode zit ten opzichte van het laatste bijstellingsmoment waarin ontwikkelingen zijn geweest. Ook kan een consequentie zijn dat er vaker Statenvoorstellen naast de P&C cyclus komen, de verwachting is dat dat niet veel is.

Begrotingsindeling

Uit de interviews komt naar voren dat de indeling naar kerntaken als prettig wordt ervaren. Echter, de onderverdeling van de kerntaken naar plandoelen sluit niet voldoende aan bij de beleving. Oftewel een bepaald onderwerp valt logisch binnen een kerntaak, maar in welk plandoel het dan thuishoort is niet altijd duidelijk.

We streven naar een indeling van de begroting die goed past bij de ontwikkelingen die we zien en die goed aansluit bij hoe we werken. Dan is het ook een indeling die aansluit op de beleving. In dat kader denken we aan een indeling die goed past binnen de omgevingsvisie en toekomstige omgevingswet. En dat kan heel goed een indeling naar kerntaken zijn. Voor de onderverdeling van de kerntaken onderzoeken we hoe we kunnen aansluiten bij (deel) programma's.

Kerntaakreserves

De kerntaakreserves bleken niet voldoende vindbaar voor iedereen. Daarom stellen we voor de kerntaakreserves te presenteren onder de kerntaak. Daarnaast verbeteren we de inzichtelijkheid. Vanaf de Begroting 2019 geven we daarom duidelijk aan welk bedrag in de reserve nog beschikbaar moet worden gesteld en welk bedrag al beschikbaar is gesteld. Ook zullen we gedetailleerde informatie over de reserves gaan opnemen in Perspectiefnota, Begroting, Najaarsnota en Jaarstukken. Daarnaast maken we de toelichting op de reserves overzichtelijker door bijvoorbeeld met opsommingen te gaan werken.

Reserveringen, beschikbaarstellingen en subsidiegrondslagen

Reserveringen, beschikbaarstellingen en subsidiegrondslagen worden lastig gevonden. Naar aanleiding van de opmerkingen onderzoeken we hoe we de subsidiegrondslagen handiger kunnen regelen. Daarnaast verplaatsen we de beschikbaarstellingen en subsidiegrondslagen naar de kerntaak (nu in overige onderwerpen). Dan staat het bij de context van de beleidstekst en kunnen we onderwerpen bij elkaar presenteren.

De term reserveringen brengt de nodige verwarring, dus die gaan we toewijzingen noemen. Deze zullen bij de kerntaakreserve worden toegelicht die ook bij de kerntaak wordt gepresenteerd (zie alinea boven).

Bijlagen bij P&C momenten

De huidige afspraak is dat bijvoorbeeld voortgangsrapportages en evaluaties als bijlage (of overig onderwerp) bij P&C Statennotities worden aangeboden. Hierover zijn de opvattingen echter verdeeld. Aan de ene kant wordt het totaaloverzicht gewaardeerd. Aan de andere kant worden de P&C stukken dikker en kunnen die bijgevoegde stukken het debat in de Staten verwateren. Om zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de wensen stellen we voor om de bijlagen en overige onderwerpen die niet direct bij het betreffende P&C moment horen als ‘ter kennisname’ aan te merken. De bijlagen en overige onderwerpen die als ‘ter kennisname’ aan uw Staten worden aangeboden zijn geen onderdeel van het debat over het desbetreffende P&C stuk. Deze bijlagen en overige onderwerpen worden apart geagendeerd als uw Staten hierover in gesprek willen gaan.

Leesbaarheid

Er waren diverse opmerkingen over de leesbaarheid. De wens is om de teksten nog compacter en concreter te maken. Ook worden te veel herhalingen (dus hetzelfde onderwerp op verschillende plekken) als storend ervaren. Ook werd aangegeven dat de terminologie soms verwarrend is.

Het beter leesbaar maken van de teksten, en daarmee ook compactere en concretere teksten, heeft voortdurend onze aandacht. We maken onder andere gebruik van een externe schrijver en organiseren de Klare Taal Bokaal, wat we ook zullen blijven doen. We zullen alert zijn op herhalingen en verwijzen waar dat mogelijk is. Met betrekking tot de opmerkingen over verwarrende terminologie hebben wij de begrippen die we hanteren nog eens tegen het licht gehouden. Dit heeft geresulteerd in het volgende:

Was	Wordt
Eenmalig	Incidenteel
Reserveringen	Toewijzingen
Begrotingssaldo	Structurele ruimte
Vrij programmeerbare ruimte reserve Algemene dekkingsmiddelen en overige en de Meerjaren investeringsagenda (MIA)	Incidentele ruimte
Nog te programmeren middelen	Nog beschikbaar te stellen middelen
Aanmerkelijke verschillen	Verschillenanalyse

Voor het grootste gedeelte zijn deze begrippen ook al zo gehanteerd in de Begroting 2019. Tenslotte zal er standaard een begrippenlijst worden toegevoegd, dit is ook al bij Begroting 2019 gedaan.

Digitalisering

Uit de interviews blijkt dat het standaard op papier versturen aan uw Staten niet nodig en niet gewenst is. Daarom zal het alleen nog op aanvraag geheel of gedeeltelijk op papier toegezonden worden. Er is minder behoefte aan papier omdat de digitalisering van de P&C cyclus wordt gewaardeerd. De digitale versie biedt gebruikersgemak, onder andere op gebied van zoeken en navigeren naar de verschillende onderdelen. Daarnaast is het mogelijk om een aan uw Staten aangeboden P&C notitie vanaf de digitale Beleids- en Begrotingscyclus website in zijn geheel of in delen te downloaden in PDF vorm. We onderzoeken de mogelijkheid van een volwaardig digitaal alternatief voor de PDF. Er is behoefte aan een betere zoekfunctie, hier werken we aan. Ook is er behoefte aan meer visuele presentatie, maar niet in de vorm van een stoplichtmodel. We onderzoeken hoe we dit verder vorm kunnen geven. De toegankelijkheid van het Gelderse plannen, sturen en verantwoorden heeft en houdt onze aandacht, ook voor gebruikers met een visuele beperking. Naast teksten en navigatie zorgen we ook voor de toegankelijkheid van grafieken, tabellen en andere afbeeldingen. Dit voeren we ook nog zoveel mogelijk door voor de publicatie van de definitieve versie van de Begroting 2019.

Informatiesessies

Er waren veel verschillende ideeën met betrekking tot inhoud en het moment van de informatiesessies die we tot nu altijd organiseren bij de Voorjaarsnota, Begroting en Jaarstukken. Het lijkt sowieso handig om de P&C cyclus een goede plaats te geven in het introductieprogramma voor de nieuwe Staten. Daarnaast bieden we aan om in het eerste jaar bij elk P&C moment een informatiesessie te geven die vooral ingaat op het doel en opzet van het document. Zodat u, maar ook nieuwe Statenleden, er goed mee uit de voeten kunnen. Daarnaast zullen we elk jaar bij elk P&C moment ambtelijke inloopsessies organiseren om technische vragen te beantwoorden. Verder zijn we bezig met het maken van enkele filmpjes over diverse financieel technische onderwerpen, zodat u die op elk gewenst moment kunt raadplegen.

Tenslotte

Zoals eerder vermeld zullen bovenstaande verbeteringen ingaan bij de volgende bestuursperiode. Dit houdt in dat er ten behoeve van de juni/juli vergadering een Perspectiefnota 2020 aan uw Staten zal worden aangeboden in plaats van een Voorjaarsnota 2019.

Eindrapportage Sleutelprojecten Gebiedsopgaven (Stad en Regio)

Algemeen beeld

De 8 sleutelprojecten van Gelderland zijn te betitelen als zeer grootschalige en complexe, ruimtelijke uitdagingen van de 8 grote Gelderse steden. Het betreft de transformatie van voormalige industriegebieden naar nieuwe, levendige woon-, leef- en leisurelokaties, de realisatie van hoogwaardige centrumstedelijke woonmilieus met bijbehorende voorzieningen en de vitalisering van het stadscentrum. Voor een aantal sleutelprojecten was de inzet gericht op het verbinden van het stadscentrum met het water: rivier, kanaal of randmeer. Er is gewerkt aan industriegebieden, stadscentra, havengebieden, stationsomgevingen, uitloopgebieden en rivierverruiming. De nieuwe ontwikkelingen zijn een stimulans voor leefbaarheid, stedelijke recreatie en toerisme, rivierveiligheid en meer ruimtelijke kwaliteit.

De sleutelprojecten kennen allen een intensieve samenwerking van partijen, markt en overheid. Een langjarige verbinding met vertrouwen, een goede ontwikkelingsstrategie en slimme samenwerkings- en financieringsconstructies.

De sleutelprojecten hebben ook alle typische aspecten van een gebiedsontwikkeling meegemaakt. Projectonderdelen werden vervroegd, gewijzigd of vertraagd uitgevoerd vanwege gewijzigde omstandigheden zoals de economische crisis en nieuwe inzichten. Niet onbelangrijk daarbij, de kosten gaan voor de baat uit. De voorinvesteringen in de verwerving van terreinen en sloop van bebouwing in het plangebied zijn erg belangrijk geweest. Dit vergt, zoals gezegd, vertrouwen, goede samenwerking en uithoudingsvermogen.

Nu, na een periode van 10 of meer jaren zie je bij alle acht sleutelprojecten daarvan het trotse resultaat. De binnensteden zijn vitaler en duurzamer geworden, een gedifferentieerd woningaanbod wordt opgeleverd. Bij de voormalige industriegebieden gebeurt dit zonder het zicht op de industriële, cultuurhistorische identiteit te verliezen. Er ontstaan mooie, stedelijke verblijfs- en leisurelokaties aan het water, de rivier of het kanaal.

De bewoners en bezoekers van de grote Gelderse steden profiteren van de verbeterde positie als centrumstad, de gedane investeringen in het voorzieningenniveau en de toegenomen kwaliteit van de openbare ruimte, droog én nat.

De provinciale bijdrage van ruim € 74 miljoen heeft gezorgd voor een totale investering van bijna € 260 miljoen, waarmee een hefboomeffect is bereikt met een factor van tenminste 2,5.

Verduurzaming van het woningbezit

In het coalitieakkoord 2015-2019 Ruimte voor Gelderland heeft de coalitie haar ambitie geformuleerd voor energiezuinig wonen: “Samen met particulieren, woningbouwcorporaties en bedrijfsleven wil Gelderland de verduurzaming van het woningbezit aanpakken. Samen met deze partners ontwikkelt de provincie een plan om voor 2020 100.000 woningen energiezuinig te maken.”

De vraag is hoe het staat met de realisatie van deze doelstelling. Wij beschikken niet over dekkende kwantitatieve gegevens over de voortgang. De GEA monitoring, die in mei 2018 in uw Statencommissie Economie, Energie en Milieu is toegelicht en die voor Gelderland een dalende trend in energieverbruik laat zien, koppelt de daling niet direct aan het aantal woningen dat bijvoorbeeld met minimaal 2 labelstappen is verduurzaamd. De GEA monitor is gebaseerd op de landelijke Klimaatmonitor van Rijkswaterstaat, die wordt gevoed door CBS data. De monitor is bijgewerkt tot en met 2017. Een beeld van de voortgang in verduurzaming van de woningvoorraad kan worden geraadpleegd via het dashboard van de Klimaatmonitor.

Uit de Klimaatmonitor blijkt dat het gemiddeld gasverbruik van huurwoningen is gedaald van 1300 m³ in 2014 tot 1170 m³ in 2017. Voor koopwoningen is het gemiddeld gasverbruik in diezelfde periode gedaald van 1770 tot 1710 m³. In die periode is het gemiddeld elektra verbruik van huurwoningen gedaald van 2500 naar 2270 kWh en voor koopwoningen van 3650 tot 3370 kWh. De energiekosten voor de Gelderse woningen samen zijn gedaald van € 1.519 miljoen tot € 1.383 miljoen.

Uit het aantal beschikkingen van de rijksregeling Subsidie energiebesparende maatregelen eigen huis (SEEH) blijkt dat in de periode 2016 – 2017 ruim 3536 maatregelen zijn uitgevoerd in Gelderse huishoudens om de woning te verduurzamen. In Gelderland zijn 5048 apparaten voor warmte (biomassaketels, pelletkachels, zonneboilers en warmtepompen) aangeschaft met rijksregeling Investeringsubsidie Duurzame Energie (SDE). Een indicator die niet direct kan worden gekoppeld aan het aantal woningen is het geleend bedrag dat is uitgezet via het Nationaal Energiebespaar Fonds (NEF) en lokale Duurzaamheidsleningen. Het geleend bedrag vanuit het NEF is in de periode 2014-2017 toegenomen van: € 1.098.536 naar € 9.112.636 en vanuit de Duurzaamheidsleningen is het geleend bedrag gegroeid van € 846.912 naar € 9.927.920. Daarmee is het geleend bedrag met een factor 10 gegroeid. Woningeigenaren kunnen parallel gebruik maken van SEEH, ISDE of een lening afsluiten. Er kan dus sprake zijn van dubbeltellingen. Woningeigenaren die geen gebruik maken van de SEEH of een energiebespaarlening/duurzaamheidslening afsluiten, maar die wel maatregelen nemen, bijvoorbeeld gekoppeld aan verbouwing, hebben we niet goed in beeld. De inrichting van een adequaat klantvolgsysteem voor energieloketten kan meer inzicht geven in het aantal verduurzaamde woningen.

Een tweede bron van data vormen de gegevens van de Gelderse woningcorporaties over de verduurzaming van huurwoningen. Uit onderstaande tabel (Aedes, november 2018) blijkt dat in 2016 het aantal huurwoningen met label B of hoger ten opzichte van peiljaar 2014 is toegenomen met 28.122. Een stijging met 44% als aandeel van de woningvoorraad. Het aantal huurwoningen met label C of lager is met 23.483 gedaald. Een daling van 15% als aandeel van de woningvoorraad in 2014. Wij beschikken niet over cijfers over 2017.

	2014	2015	2016	Verschil 2016 tov	Verschil als %

				2014	vraad 2014
Woongelegenheden (einde jaar) [aantal]	230.747	232.076	232.421	1674	1%
Energielabel A++ [aantal]	692	2.553	1.162	469,864	68%
Energielabel A+ [aantal]	1.615	3.017	3.951	2335,928	145%
Energielabel A [aantal]	22.152	33.883	41.139	18986,805	86%
Energielabel B [aantal]	39.458	46.415	45.787	6329,2	16%
Energielabel C [aantal]	70.147	73.104	73.445	3297,948	5%
Energielabel D [aantal]	51.457	39.453	37.187	-14269,221	-28%
Energielabel E [aantal]	22.844	16.942	15.340	-7504,167	-33%
Energielabel F [aantal]	9.922	7.426	6.043	-3879,175	-39%
Energielabel G [aantal]	4.615	4.874	3.486	-1128,625	-24%
Energielabel onbekend [aantal]	7.845	4.409	4.881	-2964,557	-38%
Energielabel B+	63.917	85.868	92.039	28.122	44%
Energielabel C-	158.985	141.798	135.501	-23.483	-15%
Onbekend	7.845	4.409	4.881	-2.965	-38%
Bron dVi					

In de afgelopen coalitieperiode lag onze focus samen met partners uit het Gelders Energieakkoord op het opbouwen van een structuur voor procesbegeleiding, het delen van kennis en de ontwikkeling van voorbeeldprojecten om de bestaande woningvoorraad te verduurzamen. Voorbeelden zijn de opbouw van de energieloketten, de professionalisering van energiecoöperaties en de opbouw van het programma Wijk van de Toekomst. Het vraagt tijd om allianties te bouwen, concepten te ontwikkelen, warmtetransitie plannen op wijkniveau uit te werken, financiële arrangementen te ontwikkelen. De ervaring van energieloketten is dat mensen gemiddeld ruim 1,5 jaar tijd nodig hebben voordat zij van informatie overgaan tot het nemen van energiebesparende maatregelen.

De Agenda Klimaat en energie sluit aan bij de noodzaak van continuïteit in beleid om een zaagtand effect in de uitvoering te voorkomen en te werken aan een stabiele groei in de verduurzaming van de woningvoorraad. In de komende jaren ligt de nadruk op de ontwikkeling en uitvoering van warmteplannen op wijkniveau, financiële instrumenten en investeringen in fysieke maatregelen.